

The logo for the Assembly Supportive Newsletter, consisting of the letters 'ASJ' in a stylized, blue, serif font.

A s s e m b l y S u p p o

Newsletter

Juli 2003, Br. 07

The logo for the OSCE Mission in Kosovo, featuring the letters 'OSCE' in a blue box above the text 'Mission in Kosovo'.

t i v e

- Intervju sa profesorom Dacijem, Predsednikom Skupštine
- Poruka Kancelarije SAD
- Radna poseta Odbora Skupštine

Reč urednika

Kraj je ove parlamentarne godine i bliže se letnji godišnji odmori. Zato smo zamolili tri člana Predsedništva Skupštine - uključujući i Predsednika Skupštine gospodina Dacija - da daju svoju procenu o onome što je učinjeno u ovoj godini. Ambasador američke kancelarije, gospodin Harnish, je bio ljubazan da nam pruži svoj komentar, kao i gospodin Simon Haselock, u ime UNMIK i kosovske NVO "Veće za odbranu ljudskih prava i sloboda". Imamo i utiske parlamentaraca iz inostrnstva o njihovoj nedavnoj poseti Kosovu.

Novo izdanje "IPS Novosti" izveštava o veoma naporna dva meseca skupštinskog rada. Naćićete i informacije o zakonodavnoj aktivnosti Skupštine, političkim debatama i o različitim propratnim aktivnostima podrške Skupštini. S obzirom da je Skupština u toku ove godine otpočela sa korektnim i ispravnim radom, i propratne aktivnosti su postale više politički orijentisane, posebno kada je reč o asistenciji odborima pri izradi zakona.

Često je zakonodavni rad bio veoma kvalitetan. Dok su zakoni koji se odnose na ekonomska i poljoprivredna pitanja već usvojeni, postoji potreba za socijalnim zakonima. Kao što je gospodin Daci napomenuo u svom intervjuu, opasnost od socijalnih potresa raste. U isto vreme, ostala pitanja koja su od velikog značaja su i političke debate i njihovo modifikovanje, kada je reč o sledećim pitanjima: kosovsko prisustvo na međunarodnim sastancima, dijalog sa susedima, a posebno sa Beogradom.

Pregledom političke scene u proteklih godinu dana može se reći da je Skupština Kosova postala centralno mesto debatovanja. Tako i treba da bude u funkcionisanju demokratije.

Franklin De Vrieze,
Koordinator inicijative za podršku Skupštini
OEBS, Odeljenje za demokratizaciju

Predsedništvo Skupštine Kosova

Nexhat Daci,
Demokratska liga Kosova (LDK),
Predsednik Skupštine

Fatmir Sejdiu,
Demokratska liga Kosova (LDK)

Hydajet Hyseni,
Demokratska partija Kosova (PDK)

Xhavit Haliti
Demokratska partija Kosova (PDK)

Oliver Ivanović,
Koalicija povratak (KP)

Gojko Savić,
Koalicija povratak (KP)

Nafije Gas,
Ostale zajednice

Bajram Kosumi,
Alijansa za budućnost Kosova (AAK)

Vreme za nove ideje na Kosovu

Krajem maja 2003. G-din. Rainer Stinner posetio je Kosovo, na poziv Fondacije Friedrich Naumann i IPS. Kao član Nemačkog Bundestaga on se sastao sa svojim kolegama u Skupštinskim odborima za budžetu, trgovinu i industriju, finansije i ekonomiju, kao i nekoliko Ministara u vladi, Evropskom Unijom (EU) i SPGS Steiner. Slede njegovi zaključci i sugestije.

Rainer Stinner, član Nemačkog Bundestaga

Dva opažanja su očigledna na Kosovu: velik broj novih kuća dokazuju efektivnost i efikasnost međunarodne pomoći; ali velik broj međunarodnih posmatrača i konsultanata u Prištini je zapanjujući, pa izgleda jako sumnjivo da li je prenos dužnosti na stanovnike Kosova uopšte bio uspešan do sada.

Nivo nesuglasica između UNMIK i lokalnih vlasti je značajno povećan poslednjih nekoliko meseci. Još koliko dugo će mehaničko ponavljanje "standardi pre statusa" prevladati? Političari na Kosovu, međunarodni posmatrači i mnogi političari u Beogradu znaju da se moraju naći novi načini i rešenja za pitanje statusa Kosova. Bliski odnosi ili članstvo u EU izgleda kao krajnji cilj mnogim političarima.

Za mnoge Evropljane iz zapadne Evrope situacija u jugoistočnoj Evropi je ostavljena po strani, pošto više nije bilo otvorenih

sukoba u regiji i naizgled je mirno. Ovo je krhki mir jer većina postojećih problema nije rešena. Problemi su slični širom regije. U ovoj situaciji je u najboljem interesu Evrope da odigra aktivnu ulogu u regiji. Nema sumnje da je ovo područje deo evropske zemlje i da pripada Evropi. Evropa već plaća puno novca za razvoj regiona i radi na poboljšanju standarda da bi u budućnosti bili u skladu sa EU. Sa druge strane mora se jasno staviti do znanja da nije u interesu Evropske unije ili njihovih građana da pozovu ekonomski ili socijalno nestabilne države koje nisu rešile regionalne i etničke probleme u svojim državama i sa svojim susedima. Evropa mora biti zajednica dobrih suseda i trebalo bi da u članstvo prima samo dobre susede.

Ekonomska situacija na Kosovu je najvažnije pitanje. Do sada nema indikacija o održivom ekonomskom razvoju. Veliki

broj novih kuća na Kosovu izgleda jako lepo i impresivno, ali to znači da je kapital orijentisan na potrošnju. Većina odlazi na uvoz, jer većina građevinskog materijala dolazi iz inostranstva. Nedostatak investicija u proizvodne kapacitete je očigledan. Svi traže međunarodne investicije. Da bi se privukao ovaj međunarodni kapital, Kosovo mora pokazati da ima poverenja u sebe. Jedan od ovakvih indikatora je preusmeravanje kapitala iz potrošnje na investicije. Ovo ne može da bude samo zaduženje međunarodne zajednice. Kosovske vlasti moraju da sprovedu ekonomsku politiku koja podržava stvaranje manjih i srednjih firmi. Mudrost visokih uvoznih taksi može da bude dovedena u pitanje, jer ovo znači oporezivanje pre nego što firme postanu produktivne i smanjuje ionako oskudan izvorni kapital u samom početku produktivnog ciklusa.

Stvaranje efektivnog i efikasnog bankovnog sistema je od veliki značaja za svaki ekonomski razvoj. U ovakvoj situaciji uloga i broj međunarodnih konsultanata i posmatrača mora da se razmotri. Izgleda čudno spolja ako Skupština Kosova usvoji nove zakone koji su pisani uz podršku međunarodnih konsultanata i ovi zakoni su potom svrgnuti od strane UNMIK.

U ovakvoj situaciji EU

bi mogla da odigra aktivniju ulogu. Onda Kosovo može da postane primer evropske političke moći da reši probleme u svom dvorištu. Jedna ideja i simbol bi bila promena iz UNMIK u "EUMIK", što znači da EU neće biti samo odgovorna za jedan stub nego za celi proces. Moglo bi se čak i misliti o zameni KFOR sa Evropskim vojnim angažmanom kao što se desilo u Makedoniji u manjoj razmeri. Pošto je Evropa nada i cilj gotovo svim političkim grupama i partijama u regionu, EU treba da vodi regiju korak po korak prema Evropskoj integraciji. Ova dugoročna perspektiva treba da nam pomogne u rešavanju etničkih i regionalnih konflikta koji još uvek postoje.

Vreme je za nove ideje na Kosovu. Postavljanje novog SPGS treba se upotrebiti inteligentno kao početna tačka nove faze razvoja Kosova.

“Potreban nam je putokaz kako bi smo postigli naše ciljeve”

intervju sa profesorom Nexhat Daci, Predsednikom Skupštine

Intervju vodili Sven Lindholm i Franklin De Vrieze.

Na kraju ove parlamentarne godine šta bi ste mogli da kažete o uspesima i izazovima sa kojima ste se suočavali?

Moram da priznam da nije bilo lako, posebno na početku. Bilo je prilično teško okupiti različite političke i etničke grupacije. Međutim, mi smo prevazišli ove probleme. Što se tiče članova predsedništva, oni su bili veoma kooperativni i veoma otvoreni za diskusiju o svim problemima. Mislim da čak mogu i da pohvalim predstavnike koalicije Povratak. (KP).

Kako ocenjujete ulogu predsedništva u upravljanju radom Skupštine kada je reč o važnim zakonodavnim pitanjima?

Ja mislim da je predsedništvo odradilo izuzetan posao. Ponekad su inicijative predložene od članova Skupštine bile isuviše radikalne. Stoga je predsedništvo usmeravalo i prolongiralo njihovo uključivanje u rad parlamenta u skladu sa dnevnim redom i pratećom diskusijom. To je imalo za rezultat prijateljsku diskusiju i svrsis-

hodan rad na plenarnim sednicama.

Skupština se prošle godine suočavala sa organizacionim i političkim izazovima. Iako su najvažniji organizacioni i politički problemi prevaziđeni, još uvek postoje neki politički izazovi, kao što su: bojkot KP, neučestvovanje PDK i AAK na jednoj od sednica, itd. Kako se vi, kao skupštinsko predsedništvo, borite sa ovim političkim konfliktima?

Sa tehničkog aspekta, Skupština dobro obavlja posao. Skupština je počela da se bavi i političkim problemima na demokratski način. PDK dolazi i odlazi. Koalicija povratak

je pomalo problematična zato što nikada nije istrajala na konkretnim predlozima koji bi poboljšali život Srba na Kosovu. Oni su napustili plenarnu sednicu, napominjući da predloženi zakoni nisu u skladu sa beogradskim zakonima. Na sednici predsedništva mi smo pokušali da objasnimo da smo mi pod protektoratom UN i da po Ustavnom okviru mi nismo u obavezi da tu pritužbu uzmemo u razmatranje. Ali, ja mislim da mi treba mnogo više da se trudimo da pomognemo KP kako bi i ona radila u parlamentu zajedno sa nama. Postoje neki pozitivni signali. U privatnim razgovorima članovi KP su izrazili spremnost da diskutuju o problemima. To me raduje, zato što sam ja, kao i predsedništvo, veoma otvoren za sva pitanja koja se tiču građana Kosova.

Sledeće godine će se održati izbori, a to znači da će se u Skupštini voditi političke debate. Koji vid debate očekujete i na koji način će se predsedništvo njima baviti?

Četiri godine nakon oslobođenja mogu se očekivati neke promene u reaganjima određenih političkih grupacija i različitih etničkih grupa. Ja očekujem da će manjine pokrenuti mnoga pitanja u parlamentu i da ćemo mi biti spremni da ih pažljivo saslušamo. Koalicija Povratak će verovatno pojačati diskusiju o potrebi očuvanja veza sa Srbijom, ali će se baviti i stvarnim, životnim problemima na Kosovu. Ja mislim da će manjine i manje albanske političke partije zahtevati veći prostor u okviru institucija – što je normalno za demokratiju. Mi moramo da nađemo rešenje kojim će svi biti zadovoljni, uključujući i najveće političke partije. LDK je prilično oštećena na prvim nacionalnim izborima, ali to je zahtevala politička situacija. Mislim da je bilo dobro što smo dali više prostora manjim političkim partijama i na taj način smo imali priliku da zajedno rešavamo probleme.

Šta mislite o debatama između tri najveće alban-

ske političke partije – LDK, PDK, AAK – da li je to borba za glasove?

U slučaju da međunarodna zajednica insistira na zatvorenim glasačkim listama, to će ojačati lidere političkih partija, ali će znatno oštetiti demokratski proces. Sada su članovi parlamenta više vezani za partijske vođe nego za normalan parlamentarni rad. Mi nemamo biračko telo; članovi parlamenta ne prosleđuju informacije svojim biračima. Partijske vođe imaju veoma snažnu poziciju i to nije dobro za demokratiju. U tekućim diskusijama, PDK i AAK insistiraju na otvorenim listama. LDK okleva da donese odluku o tome. Ali, ne možemo da kažemo “Mi ćemo da uzmemo deo demokratije koji nam se dopada, a deo koji nam se ne dopada, nećemo”. Takođe, predsednik Kosova mora da bude izabran direktno, neposrednim glasanjem. Mi moramo da sagledamo dobre i loše strane procesa i da na neki način to iskombinujemo u cilju najboljeg rešenja za Kosovo.

A sada jedna goruća tema - prenos ovlašćenja. Zvaničnici UN tvrde da će veliki deo ovlašćenja biti prenešen, dok sa druge strane u Skupštini možemo čuti kako nije mnogo toga učinjeno i kako su vam ruke vezane. Kakav će uticaj prenos ovlašćenja imati na rad Skupštine?

Ako hoćemo da budemo analitični i politički korektni i poštenu, moramo da vidimo obe strane - i privremene institucije i UNMIK su počinili mnoge greške. Deo ovlašćenja, prema Ustavnom okviru, mora biti prenet privremenim institucijama. Čitavih godinu dana ništa se nije dogodilo. Koje su naše greške? Nismo pronašli pravi način na koji bi mogli da preuzmemo ovlašćenja, zato što verovatno nismo našli način za bolju saradnju i partnerstvo sa UNMIK. Druga naša slabost je što smo mi deset godina pre izbijanja rata molili i tražili pomoć međunarodne zajednice i osećali smo da moramo da je poštujemo više nego što je to neophodno po dokumentima i uredbama. Posle pune četiri godine, kakva je situacija? Prve dve godine je učinjen izuzetan napredak na

Kosovu. Zatim je taj proces počeo da opada 2002. Ako se ovaj pad nastavi, mi nećemo ove godine uspešno započeti sa ekonomskim razvojem, zapošljavanjem, imaćemo socijalnih problema na Kosovu, a to će pogoršati i političku situaciju.

Nama treba putokaz kako bi videli kakva vrsta pomoći i u kom vremenskom periodu nam je potrebna da bi postigli naše ciljeve. To će ojačati saradnju između privremenih institucija i UNMIK. Mi ne dobijamo zakone koji bi vodili ka normalizaciji života na Kosovu - pravosuđe, bezbednost i ekonomija. Osećam da je sada najbolje vreme za kreiranje putokaza. To će stabilizovati političku situaciju i olakšati bitisanje.

Predajom ovlašćenja Skupština će imati mnogo posla. Da li ste razvili strategiju i načine na koje će se posao obavljati, bilo preko rada predsedništva ili odbora?

Ja mislim da smo mi pronašli pravu formulu za ubrzanje rada odbora. Predsedništvo je usvojilo moj predlog i ja se veoma često srećem sa šefovima odbora kako bi uvideli u čemu je problem. Stoga, ja mislim da se

odbori i predsedništvo upravo pripremaju za pravi i realan parlamentarni rad.

Vi imate dve uloge, Predsednik ste Skupštine i član ste Predsedništva ispred LDK. Kako uspevate da balansirate između ove dve odvojene uloge?

To nije lak zadatak. Ja sam član LDK još od osnivanja. Uvek sam bio konstruktivna opozicija u okviru LDK. Želeo sam da sačuvam svoj identitet kao profesionalac i kao čovek liberalnih političkih i životnih stavova. Poštovao sam program LDK, ali ne i ekstremističke partijske ciljeve. Mislim da sam bio relativno nezavistan u partiji, ali nikada nisam radio protiv partije. To mi je pomoglo onda, a pomaže mi i sada. Mislim da predsednik Skupštine treba da bude objektivan kada je reč o realnom stanju u zemlji i da ne stavlja partijske potrebe kao prioritet već da prvenstveno bude posvećen potrebama birača i naroda. Ponekad mi to stvara probleme interne prirode. Ali, ja sam uvek spreman da platim cenu svoje strategije.

Kako se borite sa kritikama? Ljudi kažu da vi

5. juna 2003. Havijer Solana, Visoki predstavnik EU za bezbednosnu politiku sreo se sa profesorom Dacijem, predsednikom Skupštine Kosova, pre plenarne sednice Skupštine. G-din. Solana je posetio Balkan pre Samita EU u Tesalonikiju.

radite kao član LDK, a vi u osnovi tvrdite "Ja sam veoma kritičan prema svojoj partiji, ali ja radim za Kosovo."

Vratiću se na to, ali čak i najradikalniji pripadnici LDK počinju da razumeju i da, na neki način, podržavaju moj stav, iz razloga što je to jedini put koje će odvesti Kosovo u Evropu i severnoatlantske integracije. Za mene nije nikakav problem da veoma otvoreno kažem da sve manjine treba da imaju ista prava, ista prava kao moja deca i kao ja. Čak i ako je uspeh mali, predstavnici manjina su predstavljani i svakodnevno

prisutni. Ako pogledate rad u Skupštini, ako analizirate poslovanje, to je u potpunosti u skladu sa međunarodnom procedurom.

Vode se mnogi razgovori na temu dijaloga na relaciji Priština - Beograd. Da li ste spremni da se sretnete sa Predsednikom Srpskog parlamenta?

Apsolutno da. Ne bi trebalo da budemo opterećeni kompleksom niže vrednosti. Ja ću se sresti sa bilo kojim predsednikom parlamenta susednih zemalja ili sveta. Razgovor i susret sa ljudima je jedini način za izražavanje potreba jedne zemlje.

Najnoviji događaji u Skupštini

Tokom poslednja dva meseca u kosovskoj Skupštini vode se intenzivne debate, donose odluke i preduzimaju inicijative, te donose zakoni, vitalni za kosovsko društvo. U nastavku sledi pregled najnovijih političkih događaja za period od sredine aprila do sredine juna 2003.godine.

Franklin De Vrieze

Debata o izbornom zakonu

Na plenarnoj sednici 24. aprila, Skupština je usvojila jednu inicijativu Kosovske demokratske lige (LDK), koja kosovsku Skupštinu poziva da ova usvoji izborni zakon. Izjave predstavnika LDK nakon donošenja odluke predstavile su ovu inicijativu kao dokaz uspešnog rada međunarodne zajednice na uspostavljanju efikasne Skupštine na Kosovu, koja odražava "visoku građansku i političku kulturu." Kosovska demokratska stranka (PDK) tražila je "komplementarno obavezivanje kosovskih institucija i OEBS-a i ostalih međunarodnih institucija" u izbornim pitanjima. Koalicija Povratak (KP) je upozorila da bi odobravanje takvog zakona od strane Skupštine doprinelo širenju jaza između etničkih zajednica na Kosovu. UNMIK je osudio odluku zbog uzurpiranja nadležnosti za izborna pitanja koja, prema rezoluciji Saveta bezbednosti 1244, isključivo pripadaju UNMIK-u. OEBS

je podvukao svoju posvećenost Radnoj grupi za izbore (RGI) kao odgovarajućem telu koje se bavi izbornim pitanjima, te kao sredstvu za dobijanje nezavisnih preporuka za savetovanje SPGS-a. RGI redovno nastavlja sa svojim delatnostima.

Predložen moratorijum na konačni status

Tokom aprila su održane intenzivne debate o predlogu vode PDK-a, Hašima Tačija, da se stavi mora-

torijum na konačni status Kosova. G-din. Tači dobio je podršku od glavnih kancelarija stranih zemalja u Prištini kao i od UNMIK-a, ali su skoro sve druge albanske političke stranke na Kosovu izrazile svoje nezadovoljstvo i kritike. LDK i Alijansa za budućnost Kosova (AAK) su, zajedno sa ostalim strankama, predlog odbacili, kao nerealan i kao onaj koji ugrožava nezavisnost Kosova. Dragiša Krstović, vođa političkog odbora koalicije Povratak, podržao

je predlog, dok je bivši vođa koalicije, Rada Trajković, ovu ideju okarakterisala kao "vrlo opasnu." Generalni savet PDK je 18. aprila izdao izjavu o moratorijumu, koja glasi: "PDK radi na tome da postavi vremenski okvir za period rešavanja statusa Kosova", i koji "poziva Vladu i Skupštinu da pokrenu postupak za izmenu Ustavnog okvira."

Izmene usvojenih nacrtazakona

SPGS, Majkl Štajner, je 15.4.2003. godine uputio pismo profesoru Nedžatu Daciju, predsedniku Skupštine, tražeći izmene, pre proglašavanja, četiri zakona koja je Skupština već usvojila, da bi se ovi usaglasili sa Ustavnim okvirom i Rezolucijom Saveta bezbednosti 1244. To su Zakon o telekomunikacijama, Zakon o spoljnoj trgovini, Zakon o vođenju društvenih sredstava i Zakon o višem i visokom obrazovanju. Za krajnji rok pos-

tavljen je 30. april (vidi prethodno izdanje ASI). Pošto su radni odbori počeli da se sastaju da bi radili na zahtevima UNMIK, i na predlog profesora Dacija, SPGS Štajner složio se da odloži krajnji rok do 12. maja.

Na plenarnoj sednici od 8. maja, Skupština je usvojila preporuke nadležnih radnih odbora u pogledu izmena koje je predložio UNMIK. Za prva dva zakona, svi UNMIK-ovi zahtevi bili su usvojeni. Zahtevi su delimično usvojeni kod Zakona o vođenju društvenih sredstava. Skupština nije ponovo uzela u razmatranje nacrt Zakona o višem i visokom obrazovanju, pošto nije mogao biti postignut konsenzus o načinu priznavanja fakulteta u Kosovskoj Mitrovici. SPGS je proglasio Zakon o spoljnoj trgovini i Zakon o telekomunikacijama kao izmenjen od strane Skupštine. SPGS je 13. maja proglasio druga dva nacrt zakona, Zakon o višem i visokom obrazovanju i Zakon o vođenju društve-

11. aprila 2003. godine Predsednik PDK i član Skupštine Hašim Tači razmatrao je prelog na moratorijum sa SPGS Majklom Štajnerom

nih sredstava, sa izmenama, koje su jednostrano donela kancelarija za pravna pitanja UNMIK.

Pošto su tenzije između UNMIK i Skupštine o proglašavanju zakona opale – bar za sad – predstojeći izazovi vezani su za Zakon o višem i visokom obrazovanju, a naročito za obezbeđivanje njegovog potpunog uvođenja od strane ministarstva prosvete Kosova.

Revizija carinskih stopa

SPGS Štajner je 28. marta kosovskim institucijama uputio nacrt Privremenih carinskih stopa i nacrt Privremenog krivičnog procesnog prava na reviziju i komentare. Shodno rezervisanim ovlašćenjima Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara, ovi nacrti zakona biće objavljeni kao UNMIK uredbе, ali je gospodin Štajner izrazio želju da kosovske institucije budu u potpunosti uključene u ovu veliku pravnu inicijativu. (Vidi prethodno izdanje ASI).

Skupština je na plenarnoj sednici 8. maja revidirala preporuke Odbora za pravna i zakonodavna pitanja i

Ustavni okvir. Kao vršilac dužnosti predsednika Odbora, g.-din Kole Beriša (LDK) je izjavio da su nacrti zakona dobro izrađeni i da je Odbor zato imao malo primedbi. Gospodin Dragiša Krstović izneo je stav koalicije Povratak da ovi zakoni predstavljaju kršenje Rezolucije Saveta Ujedinjenih nacija 1244 i teritorijalnog integriteta Srbije i Crne Gore. Nakon šire debate predložene su manje tehničke izmene.

Na sednicama održanim 15. i 22. maja Skupština

je glasala da se usvoje, sa jednim izuzetkom, svi kandidati za imenovanje sudija i tužilaca, kako je preložio odbor za pravna i zakonodavna pitanja i Ustavni okvir, a na osnovu preporuka Sudskog i tužilačkog veća Kosova.

Usvojeni zakoni

Tokom poslednja dva meseca Skupština je usvojila nekoliko zakona. Neki zakoni su već bili usvojeni pomenutog dana na drugom čitanju. Zakoni bez

datuma odobreni su na prvom čitanju, ali su oni ipak, od sredine juna, još uvek na razmatranju u skupštinskim Odborima: Zakon o arhivama (17/04), Zakon o porezu na nekretnine (17/04), Zakon o zemljoradničkim zadrugama (15/05), Zakon o putevima (29/05), Zakon o đubrivima (22/05), Zakon o pristupu zvaničnim dokumentima, Zakon o popisu stanovnika i stambenog fonda na Kosovu, Zakon o javnoj nabavci na Kosovu, Zakon o izmenama i dopunama

katastarskog zakona, Zakon o prostornom planiranju, Zakon o šemi socijalne pomoći.

Odobrena Rezolucija o borbi za oslobođenje

Na redovnoj sednici održanoj 15. maja, Skupština je usvojila Rezoluciju o oslobodilačkom ratu kosovskog naroda za nezavisnost i slobodu. Sledeći inicijativu AAK, a uz podršku PDK, od početka marta stranke kosovskih Albanaca i Skupština raspravljali su o ideji da se donese Rezolucija o tekuvinama oslobodilačkog rata (vidi prethodno izdanje ASI). Postignut je dogovor sa LDK o diskursu Rezolucije, koji odražava i oružanu borbu koju je vodila OVK i mirni otpor koji je pružala LDK. U Rezoluciji se dalje kaže da je "politički i oružani rat za slobodu i nezavisnost Kosova [...] postavio temelje jednog modernog, slobodnog i demokratskog društva za sve građane, bez obzira na političko opredeljenje, veru, etničku ili rasnu pripadnost". Rezolucija je takođe pozvala privremenu

Poruka Kancelarije SAD

Rino L. Harniš III, šef misije, Američka kancelarija u Prištini

Drago mi je da su izdavači ASI novina Američkoj kancelariji omogućili da izveštava o važnom radu kosovske centralne Skupštine. Tokom protekle godine, ova privremena institucija samouprave sazrela je u zakonodavno telo, sposobno da oblikuje samostalno kosovsko društvo. Članovi Parlamenta su tokom proteklih dvanaest meseci rešavali neka teška pitanja. S obzirom da su političari izabrani da u svojoj zakonodavnoj Skupštini služe kosovskom narodu, vi ste prihvatili jedinstven niz zadataka. Bilo je trenutaka kada vam je bilo teško da rasuđujete. Ali u mnogim pitanjima od velike važnosti, tražili ste kompromis da bi ste nastavili dalje i poboljšali živote ljudi koje predstavljate. Zato vam čestitam.

Jedan od najvećih prioriteta, za Kosovo i za međunarodnu zajednicu podjednako, predstavlja jačanje mreže socijalne pomoći da bi se ljudima, koji ovde žive, život poboljšao. Članovi Skupštine bore se sa stvarnim kosovskim

problemima. Zahvaljujući vašem vrednom radu, postiglo se da Specijalni predstavnik Generalnog sekretara proglasi zakone o penzijama i obrazovanju. Nedavno je ministarstvo rada predstavilo novi nacrt zakona o socijalnoj pomoći, napravljenog da popuni

praznine u socijalnim službama. Biće, naravno, sporih odredaba ovog zakona, ali smo sigurni da će sve strane zajedno raditi da se pitanje ovog i drugih zakona rešava u duhu međusobne saradnje i poštovanja, sa krajnjim ciljem da se obezbedi najbolji kva-

litet života na Kosovu. U Američkoj kancelariji, mi se neprekidno bavimo iznalaženjem načina da se kosovska ekonomija pokrene. Vi se borite da donesete zakone da bi ste odvezali ruke domaćih poslovnih ljudi i potencijalnih investitora. Novi zakoni o pravima na nepokretnu imovinu, spoljnoj trgovini, telekomunikacijama, inspekciji rada, likvidaciji i bankrotstvu, pa čak i o zaštiti životne sredine postavljaju temelje za ekonomsko oživljavanje regiona. Takođe su u procesu preispitivanja nacrti nekoliko neophodnih zakona, uključujući i onaj o pristupu zvaničnim dokumentima i zakon o prostornom planiranju.

Pozivamo vas, članove Skupštine, da nastavite da se fokusirate na uređivanju poslovanja i donesete praktične zakone koji će ovaj nerazvijeni region dovesti do ekonomskog napretka. Rešavati važna pitanja poreske politike, kao što je porez na dodatu vrednost. Ukolotečiti i depolitizovati postupke za izdavanje dozvola i licenci da bi se

ubrzalo širenje poslovanja i privukli potencijalni ulagači. Ove će mere preći dug put u pravcu dosezanja premošćujućeg cilja izgradnje bezbednog, stabilnog i skladnog multietničkog društva, i staviti Kosovo na pravi put za integraciju u Evropsku zajednicu.

Kao i samo Kosovo, centralna Skupština nalazi se na presudnoj raskrsnici. Sledeće godine svi članovi moraju biti ujedinjeni u preuzimanju stvarne odgovornosti za dalji razvoj institucije. Sada ste dužni da napravite svoja budžetska predviđanja, dodelite prostorije u skupštinskoj zgradi i popravite njenu infrastrukturu. Nadam se da će svi parlamentarci blisko saradivati sa lokalnim sekretarijatom, prvo na utvrđivanju prioriteta oblasti koje treba poboljšati, a zatim da se ova predložena poboljšanja finansiraju iz vašeg budžeta. Morate sami sebi pomoći da bi ste efikasno vladali. Napredna infrastruktura informativne tehnologije i uhodane službe za prevodenje i tumačenje uvećaće mogućnost

da svi parlamentarci značajno učestvuju u radu Skupštine.

Sledeće godine očekujem da veliki deo vremena posvetite razmišljanju o tome kako najbolje izgraditi multietničko društvo na Kosovu. Bilo da izaberete kanadski, švajcarski, belgijski ili neki drugi multijezički model, neophodno je da PISU postignu lokalni konsenzus o tome kako na najbolji način obezbediti javne službe za sve ljude na Kosovu. Ovo podrazumeva realno institucionalizovanje jezičke politike koja će omogućiti da sve kosovske zajednice imaju pristup Vladi i obrazovanju na maternjem jeziku.

Tokom proteklih šest meseci Skupština je donela nekoliko vrlo politizovanih rezolucija. Ova pojava, sa jedne strane daje nekakav ventil oduška, ali na kraju služi samo da se PISU udalje od svog rečenog cilja etničke integracije i da zaprlja sliku o Kosovu u inostranstvu.

Postoje manje razdorni načini da se dosegne vaše biračko telo. Konkretno, video sam da se troši mnogo vremena i energije na propagiranje rezolucije o nezavisnosti za Kosovo

- rezolucije koja ne bi imala baš nikakvo pravno dejstvo. Pitanje nezavisnosti će, dakako, biti sporno sve dok međunarodna zajednica, prema smernicama Rezolucije Saveta Ujedinjenih nacija 1244, ne bude spremna da ga pokrene.

Molim vas da, kao izabrani predstavnici Kosova, preusmerite svoju energiju na realnu debatu o realnim pitanjima. Otvorite se za više demokratski proces u suštinskim pitanjima gde imate vlast da promene sprovedete u delo. Prihvatite parlamentarnu raspravu. Za očekivati je da se stranke i pojedinci suprotstavljaju oko jako važnih delova zakonodavstva. Na kraju krajeva, odsustvo debate predstavlja slabost kod svakog zakonodavnog tela. Zakonodavstvo postiže političku ravnotežu izražavanjem suprotstavljenih ideja i ideala u duhu međusobnog poštovanja. To u stvari i čini pravi demokratski proces. I to će, više nego ma šta drugo, kosovskom narodu i međunarodnoj zajednici pomoći da vide Skupštinu onakvom kakva ona jeste - ozbiljna, promišljena, legitimna samoupravna institucija.

nastavak sa str. 7

Vladu da izradi zakon koji će "regulisati status boraca za slobodu" i predvideti naknade.

SPGS je smesta reagovao i izdao izjavu u kojoj kritikuje ovu Rezoluciju kao "razdornu i u suprotnosti sa duhom pomirenja sadržanim u Rezoluciji Saveta bezbednosti 1244 i Ustavnom okviru." On je dalje objavio da su u svetlu ovog čina Skupštine, domaćini tri predstojeća međunarodna sastanka - Veća članica Severnoatlantskog pakta u Briselu, parlamentarne konferencije Pakta stabilnosti u Briselu, i regionalne konferencije EU/NATO/OEBS/Pakta stabilnosti u Ohridu - odlučili da više nije prikladno da kosovske institucije učestvuju na ovim sastancima.

Vođa koalicije Povratak u Skupštini, Dragisa Krstović, rekao je da je ova rezolucija otvorena poruka raseljenim Srbima da je povratak na Kosovo "neželjen i zajednički život nemoguć". Članovi koalicije Povratak napustili su sednicu Skupštine u znak protesta pre samog početka glasanja o rezoluciji. Arsim Bajrami, vođa političkog odbora

PDK, primetio je tokom debate da je ova rezolucija doprinela poboljšanju dijaloga između stranaka kosovskih Albanaca.

Predložen dijalog između PDK i KP

Inicijativa predsednika PDK, gospodina Hašima Tačija, da se sa članovima koalicije Povratak održe razgovori o popravljanju odnosa između etničkih zajednica na Kosovu, naišla je na izuzetno veliki odjek u lokalnim medijima. Javljeno je da je koaliciji Povratak 9. maja upućen nezvanični poziv, ali izvori PDK su 12. maja izjavili da će stranka uputiti zvanični poziv pod uslovom da se ostale političke stranke u kosovskoj Skupštini slože sa ovom inicijativom. Dok su zvaničnici koalicije Povratak u početku pozitivno reagovali na poziv, kasnije su srpski političari otkazali učešće - jer je 15. maja Skupština usvojila gore pomenutu rezoluciju.

Osuda ubistva tri srpska civila

Proces međuetničkog pomirenja i povratka doživeo je uzmak zbog brutalnog

ubistva starijeg bračnog para kosovskih Srba i njihovog odraslog sina u njihovoj kući u Obiliću u noći trećeg juna. Kuća žrtava spaljena je da bi se ubice prikrije. SPGS i premijer Bajram Redžepi posetili su mesto događaja, snažno osuđujući ovaj nasilnički napad. Politička zajednica - uključujući predsednika Kosova, Vladu, predsednika Skupštine i vođe glavnih političkih stranaka - je jednoglasno osudila ubistva. Pored toga, političke vođe kosovskih Albanaca i štampa izrazili su zabrinutost zbog štetnih posledica ovog zločina po sliku o Kosovu kod međunarodne javnosti, naročito s obzirom na posetu Havigera Solane, Visokog predstavnika Evropske zajednice za inostranu i bezbednosnu politiku u regionu, od 5. juna. Srpske zajednice na Kosovu i srpski političari su u svojim izjavama naglasili da se kosovski Srbi još uvek suočavaju sa nedostatkom bezbednosti i njegovim negativnim uticajem na povratak raseljenih lica. Predstavnici koalicije Povratak napustili su sednicu kosovske Skupštine 5. juna izražavajući protest zbog ovih ubistava.

“Nismo dovoljno uložili u strukture za izradu zakona”

Bajram Kosumi, član predsedništva Skupštine iz Alijanse za budućnost Kosova (AAK), ocenio je rad kosovske Skupštine i svoje parlamentarne grupe.

Intervju Shpresa Mulliq i Shahriniso Najmetdinova

Gospodine Kosumi, pre više od godinu dana uspostavljena je prva pluralistička Skupština na Kosovu. Šta se postiglo? Usvojeni zakoni?

Do sada smo usvojili dva-deset zakona, i trenutno radimo na još deset. Za Skupštinu koja je napunila godinu dana, to nije loše. Ali moramo uzeti u obzir teške uslove rada. Na primer, članovi Skupštine nemaju kancelarije, nemaju mesto za sastanke. Moraju da se sastaju u skupštinskom kafe baru. Međutim, podvlačim da ono što je do sada postignuto nije zanemarivo. S obzirom na date okolnosti, Skupština je obavila svoj posao. Uspešno. Ipak, potrebe naše zemlje za zakonodavstvom, za uklapanjem segmenata našeg života u pravni okvir, veće su od onih koje smo do sada mogli da zadovoljimo. Iako se takozvani važeći zakoni primenjuju na Kosovu, ti su zakoni napisani pre više od dvadeset godi-

na, te su zastareli i izazivaju nezadovoljstvo kod građana.

Međunarodni radnici i domaći građani okrivljuju predsedništvo za neuspeh da se donese više zakona. Da li postoji neki razlog ili prepreka ovome?

Prvo – “pravljenje” ili izrada nacrtu zakona. Nećete naići na mnogo neodobrenih zakona, po-nemaju kancelarije, nemaju mesto za sastanke. Moraju da se sastaju u skupštinskom kafe baru. Međutim, podvlačim da ono što je do sada postignuto nije zanemarivo. S obzirom na date okolnosti, Skupština je obavila svoj posao. Uspešno. Ipak, potrebe naše zemlje za zakonodavstvom, za uklapanjem segmenata našeg života u pravni okvir, veće su od onih koje smo do sada mogli da zadovoljimo. Iako se takozvani važeći zakoni primenjuju na Kosovu, ti su zakoni napisani pre više od dvadeset godi-

Drugo – proglašavanje zakona. SPGS ima, da tako kažem, lošu naviku da stopira zakone koje je Skupština usvojila pro-

glašavajući ih uz veliko odlaganje ili nikad. Kao posledica toga, postoji stalna tenzija između Skupštine i SPGS.

U zadnje vreme napravljeni su neki kompromisi po tim pitanjima, sa kojima se ja nisam složio. Ja ne mogu da se složim da neki zakon, koji je Skupština prethodno usvojila, treba opet da se vraća na usvajanje. Postoji samo jedan postupak, i želim da učinim sve što je u mojoj moći da se taj postupak ispoštuje. Ali SPGS je bio uporan, insistirao je da se ponovo razgovara o usvojenim zakonima, kao što je to bio slučaj sa četiri zakona koja je Skupština prethodno usvojila. To ne bi smelo da se događa ni u jednoj zemlji ili parlamentu demokratskog društva.

P: Zašto bi se međunarodni zvaničnici, sa dosta iskustva iz demokratskih parlamentarnih sistema, ponašali na način koji

vi zovete nepravednim i neprihvatljivim?

Verovatno većina političkih igrača na Kosovu ne prati procedure, uključujući UNMIK. To se radi iz političkih razloga. Ovo je glavni razlog onoga što ja zovem obstrukcija i pravljenje političkog procesa nejasnim. Neki srpski političari veruju da što je više status Kosova nejasan, tim bolje za Srbe i Srbiju. U osnovi čini se da ovakav stav služi da se deo UNMIK-a natera da se ponaša onako kako se ponaša na Kosovu, čineći situaciju na Kosovu koliko je god moguće mračnom i nejasnom. Održavanjem budućnosti Kosova nejasnom jeste glavni faktor koji ometa napredak. Ono uzrokuje nedostatak vizije, što odvraća investicije i građane sprečava da rade sa rešenošću i željom da svoju budućnost vide na Kosovu. Kako ja mogu ovde da ulažem svoj kapital ako u stvari ne znam šta će sa njim biti

za četiri godine? Deo UNMIK-a demokratski i politički uslovljava naredak na Kosovu, dajući prednost političkoj volji manjinske zajednice, odnosno, srpske zajednice.

Ranije ste aludirali na reagovanje UNMIK-a na usvajanje Rezolucije o tekovinama rata, otkazivanjem učešća kosovskih institucija na tri međunarodna sastanka u maju.

Prvo, rezoluciju je podržavala jasna većina u Skupštini. Protivili su joj se jedino srpski članovi Skupštine. Drugo, tema ove rezolucije spada u prošlost i to nije rezervisana nadležnost. Nadamo se da Štajner nije rezervisao našu istoriju kao svoju kompetenciju. Treće, Štajner je takođe ranije pokušao da blokira druge rezolucije Skupštine. Neka rezolucija se usvaja samo jedanput, pa i ako se ceo svet digne protiv nje, ona se ne može poništiti. Za

članove Skupštine i bi-račkog tela koji su izabrali ovu Skupštinu, ovo je obavezujuće i tako će i ostati. To znači da Štajner ima pravo da se ne slaže sa njenim sadržajem, može je anulirati, ali ta rezolucija će ostati većito obavezujuća za kosovsku Skupštinu i za sve građane Kosova.

Rečenica u poslednjoj rezoluciji, koja je izazvala reagovanja, je: "rat je vođen za slobodu i nezavisnost Kosova." To je istina. NATO je došao da pomogne kosovskim gra-

đanima koje je srpski režim satirao. Ali, kosovski Albanci su se borili protiv Beograda ne samo godinu i po dana, nego ceo jedan vek. Taj rat i prolivena krv jesu kamen temeljac nezavisne kosovske države. Ne možete tek tako kazniti jednu instituciju, naročito instituciju kao što je kosovska Skupština, koja je uspostavljena slobodnim i demokratskim glasanjem građana. Štajnerova odluka bila je ishitrena i nedemokratska.

P: Ipak gospodine Kosumi, pretpostavljamo da takve

trvenja postoje i u društvima koja su bolje razvijena – ekonomski ili politički - od Kosova. Vi govorite kao da je sve crno ili belo.

UNMIK i kosovske institucije sigurno sarađuju i nastaviće da sarađuju. UNMIK je na Kosovu da pomogne stvaranje kosovskih institucija da bi one mogle da stanu na svoje noge i rade svoj posao profesionalno. UNMIK ispunjava ovu misiju. Srećom, dolazi vreme kada se ova misija završava. Postoje opštinske vlade i skupštine opština. Postoji kosovska Skupština, Vlada i Predsednik. Mada se sudovi čine politizovani, državni mehanizmi su uglavnom stvoreni. Mi i dalje izražavamo našu duboku zahvalnost UNMIK-u za ono što je urađeno na Kosovu. Ubeđen sam da se mogu očekivati još neka trvenja, pošto kosovske institucije i narod žele da od Kosova stvore državu, dok UNMIK nema kompetencije da ovo dozvoli i nastaviće da pokušava da ometa ovaj neizbežan istorijski proces.

Gospodine Kosumi, šta je, po vašem mišljenju, postigla AAK parlamentarna

grupa tokom prošle godine?

AAK parlamentarna grupa je bila najaktivnija grupa u parlamentu. Naši uspesi mogu se sumirati u tri tačke. Prvo, stvaranje koncepta zajedničke vlade na Kosovu. Pobili smo tradicionalni koncept da su vodeće stranke i opozicija neprijatelji koji moraju da se bore do kraja. Drugi uspeh je promena Ustavnog okvira, kada je jedan član AAK ušao u predsedništvo Skupštine. Iako je ovo jedna formalna izmena, otvorili smo mala vrata i razbili tabu koji je ovaj Okvir video kao nešto kruto i nepromenjivo. Naš treći uspeh jeste usvajanje rezolucije u Skupštini o priznavanju tekovina rata za slobodu i nezavisnost kosovskih građana.

Da li mislite da ima mesta za kritike vašeg rada?

Započeli smo jedan drugi postupak za usvajanje deklaracije o nezavisnosti Kosova. Ovaj postupak nismo mogli da nastavimo i on je stao na pola puta. Složili smo se sa četiri parlamentarne grupe u Skupštini da ovo pitanje treba da ide na parlamentarnu proceduru. Glav-

ne političke vođe i predsedavajući parlamentarnih grupa odlučili su da se dogovore tada kada se ovo obavi. Međutim, ja to ne smatram uspehom.

P: Šta su po vama prioriteta za predsedništvo Skupštine?

Predsedništvo ne može staviti mnogo prioriteta jer ono zavisi od parlamentarnih grupa. Mislim da glavne političke stranke na Kosovu treba da imaju platformu i strategiju za dostizanje našeg konačnog statusa. Mi možemo da imamo nesuglasice u pogledu raznih amandmana na različite članove nacrtu zakona, ali ne možemo se razilaziti u tome kako i kada za državu Kosovo, i kako će se realizovati demokratija na Kosovu. Usvajanje novih zakona sprema se za dan kada ćemo smatrati da država Kosovo ispravno funkcioniše. To je povezano sa privrednim dešavanjima. Ne može biti države, niti uspešnog napredovanja prema državi i demokratskih procesa ako nema ekonomske obnove, ako nema ulaganja kapitala i novih radnih mesta.

Skupština proširuje svoje horizonte

Simon Haselock, Načelnik odeljenja za javno informisanje, UNMIK

S obzirom na niz multi-lateralnih sastanaka održanih ovog proleća na koje su bili pozvani kosovski predstavnici, sasvim je jasno da je pred nama nova faza – faza u okviru koje će kosovske institucije znatno povećati svoje učešće u regionalnim i evropskim diskusijama i strukturama.

Dok su kosovske institucije u svojoj prvobitnoj fazi imale veliku korist od međunarodne zajednice, ova nova faza označava procenu rada, odgovornosti i načina funkcionisanja kosovske skupštine i vlade od strane Evrope i međunarodnih institucija.

U isto vreme, izabrani predstavnici Kosova su u strahu da neće ostvariti mnogobrojne, dugoročne ciljeve. To je razumljivo iz razloga što oni sada testiraju novi teren i ruše ograničenja. U takvoj atmosferi, na stvaran život i pragmatična pitanja se ponekad gleda simbolično, sa aspekta političkih pobjeda.

Sada je voma važno da Skupština bude angažovana u oblastima koje utiču na život građana – zdravlje, obrazovanje, ekonomija, socijalne us-

luge – i da tim angažovanjem ubedi Savet bezbednosti i čitav svet da je sposobna za izvršenje zadataka. Uspešnost vlasti se meri, ne po ovlašćenjima koje ima, već koliko dobro služi građanima.

Ne postoji nijedan parlamentarni sistem u svetu koji može da radi šta god poželi i da na taj način vlada. Svaki demokratski sistem mora da balansira između zaštite građana i svojih dugoričnih ciljeva političkog delovanja.

Ustav SAD, jedan od najdugotrajnih u svetu, izmenjen je amandmanima samo 27 puta za 200 godina, a u prošlom veku samo 12 puta. Nije lako podnositi amandmane na

ovakav dokument, čak i ako je razlog za to dobar. Bivši predsednik SAD Gerald Ford je rekao: "Naš Ustav funkcioniše zato što je naša divna republika država zakona, a ne zbog ljudi".

Kosovo danas ima, s obzirom da nije država, sopstveni sistem balansiranja između Uredbe 1244 i Ustavnog okvira. Umesto što sagledavaju mogućnosti koje su izvan ovih struktura, kosovske institucije treba da prihvate izazove upravljanja u okviru ovih dokumenata, a svet će na toj osnovi procenjivati njihov rad.

Uloga UNMIK nije kako neki tvrde oprečna volji ljudi, već se ogleda u zajedničkom radu sa

Skupštinom u osiguranju sprovođenja Uredbe 1244 i Ustavnog okvira. UNMIK će se umešati samo u slučaju kršenja ovih dokumenata, kao što je to bio slučaj sa zakonom o visokom obrazovanju.

UNMIK ima mandat da štiti prava svih zajednica i nedavno je publikovao dopunu zakona o visokom obrazovanju u kojoj se kaže: "svi oni koji se bave prenošenjem znanja u oblasti visokog obrazovanja i koji imaju ovlašćenja za rad od 2001-2002 godine biće licencirani za svoj rad po odredbama ovog zakona". To će veoma ojačati uključivanje Univerziteta na srpskom jeziku iz Severne Mitrovice u kosovski visko-obrazovni sistem. Uspešna primena ovog zakona od strane kosovskog Ministarstva za obrazovanje će povezati Kosovo sa evropskim obrazovnim strukturama.

Ako se neko povuče iz ove uzavrele debate, to će značiti da postoji određena politička mudrost i samokontrola. Kako da svet razume oduzimanje prava manjinama da se školuju na maternjem jeziku, ma koliko politička situacija na terenu bila kompleksna?

Zaista je apsurd da se Albanci u BJRM bore da uspostave visoko obrazovanje na svom maternjem jeziku, a u isto vreme kosovski Albanci pokušavaju da oduzmu to isto pravo najvećoj nealbanskoj zajednici u pokrajini.

Uz pomoć mehanizama koje garantuje Ustavni okvir, Skupština Kosova će biti onemogućena da deluje na način koji će imati, dugoročno gledano, negativne konsekvence za Kosovo.

Marljiv rad na terenu i postizanje političkih ciljeva ne isključuju jedno drugo, ali postoji proces i poredak koji mora da se sledi. Sasvim je sigurno da sada kosovske privremene institucije imaju pred sobom jedan važan zadatak – one moraju da dokažu međunarodnoj zajednici da su sposobne da rade za dobrobit naroda Kosova i to u okviru postojećih institucija i u skladu sa Uredbom 1244 i Ustavnim okvirom.

Oni su na dobrom putu da to i urade, ali cilj još uvek nije postignut. Brzim postizanjem tog cilja kosovske institucije će biti blizu potpune integracije u evropske procese.

SPGS Michael Steiner na radnom ručku sa Predsedništvom Skupštine 25. marta 2003.

Parlamentarci, pripadnici manjinskih zajednica, pokušavaju da nađu put do medija

OEBS je sproveo prvu obuku o obaveštavanju javnosti za članove kosovske Skupštine

Lidia Lečeva, tim za podršku centralne Skupštine pri OEBS-u

U Skupštini postoji više parlamentarnih grupa, od kojih mnoge predstavljaju jednu političku stranku ili zajednicu. Četvrta grupa po veličini u Skupštini, "Ostale zajednice", predstavlja 5 etničkih grupa: bošnjačku, tursku, goransku, aškalijsku i romsku. Na centralnom nivou se čini da mediji misle da su samo stavovi velikih stranaka, ili stranaka kosovske albanske zajednice, mogu nekog interesovati. Parlamentarci moraju da nađu načina da se njihova gledišta uzmu u obzir i da se tačno objave na kosovskom centralnom nivou kao i u izdanjima lokalnih medija. Da bi pomogao ovoj grupi, u sklopu svog rada na izgradnji kapaciteta, OEBS je napravio pilot projekat

o tome kako se približiti medijima i kako ih upotrebiti kao sredstvo za objavljivanje.

Ovo je prvi put da je OEBS sproveo medijsku obuku sa članovima kosovske Skupštine. Ovaj pilot projekat upućen je članovima grupe "Ostale zajednice" da bi im dao instrument pomoću koga će se njihovi stavovi uzeti u obzir i tačno objaviti kako na kosovskom centralnom nivou, tako i u izdanjima lokalnih medija.

"Kao političke vođe, mi smo novinarima interesantni. Ali kao parlamentarna grupa još uvek ne možemo da postignemo da se naš glas čuje u medijima centralnog Kosova", rekao je portparol i zamenik predsednika parlamentarne grupe, Sadik Idrizi.

Obuka koja je trajala mesec dana je podeljena na 3 dela: svake nedelje druga jedinica. Na prvom sastanku održanom 13. maja, učesnicima je dat pregled medijskog miljea na Kosovu i osnovna objašnjenja o odnosima medija.

Grupa je dala primer problema sa kojim se suočava sa medijima. "Na kraju sastanka svoje parlamentarne grupe, izrazili smo neslaganje sa predlogom LDK da se izborni zakon smatra za pravo i odgovornost kosovske Skupštine. Mi smo našu izjavu na toj plenarnoj sednici dali na demokratski način, navodeći argumente koji govore u prilog odluke naše parlamentarne grupe. Sutradan je naslov u jednom od kosovskih novina bio: "Srbi glasali protiv, a

Turci ih podržali," rekao je Gani Sadik, parlamentarac iz grupe "Ostale zajednice". Drugi član Skupštine dodao je, "kosovski centralni mediji su politički slepi i ne interesuje ih glas nealbanskih i nesrpskih zajednica".

"Sigurno je da niste prioritet za centralne medije na Kosovu," rekao je jedan od instruktora OEBS-a. – "Prosto treba učiniti napor da bi se oni zainteresovali. Šta ste vi uradili po tom pitanju?"

Tema drugog dela bila je: kako voditi dobar TV intervju. Svakog parlamentarca iz "Ostalih zajednica" snimala je kamera televizije 21, a odgovarali su na jedan broj "neugodnih" političkih pitanja. Kasnije su članovi Skupštine i instruktori – Florin Pasniću, viši službenik za javna obaveštenja i Sven Lindholm, OEBS-ov zamenik portparola – analizirali snimke, obraćajući pažnju na sadržaj odgovora i govor tela intervjuisanog. To je bilo jako zabavno

za sve i obe strane su dosta uživale i naučile iz predavanja.

Treći deo obuhvatio je prezentacije o tome kako organizovati konferenciju za štampu i kako napisati dobru izjavu za štampu, kao i osnove one o tome kako se vladati u kriznoj situaciji.

Poslednji deo biće sastanak is planned as the istaknutog albanskog novinara koji radi u kosovskoj Skupštini i parlamentaraca iz grupe "Ostale zajednice" na ceremoniji koju OEBS priređuje u čast uručivanja svedočanstava o obuci.

Sada je lopta na polovini terena koja pripada ekipi "Ostalih zajednica". Ovi parlamentarci moraju da igraju sa medijima ako žele da njihovo izborni telo zna šta oni rade u Skupštini i koliko su efikasni. Zar nije Vinston Čerčil rekao da mediji ako ne izveštavaju o radu Vlade to prosto znači da nema prave vlade?

“Naša uloga nije donošenje, već vršenje uticaja na odluke”

Intervju sa Oliverom Ivanovićem

Heather Kashner, Direktor NID na Kosovu.

Sreo sam Olivera Ivanovića, člana Predsedništva iz “Koalicije povratak”, u njegovoj kancelariji za vreme kratke pauze između zasedanja Plenarne sednice. Sreo sam ga u društvu stranačkog kolege Dragiše Krstovića.

Svrha našeg sastanka bila je diskusija o napretku u radu Skupštine. Međutim, nisam odoleo da ne pomenem naš sastanak od pre dve godine u Mitrovici i promene koje su se u međuvremenu dogodile. Iz moje perspektive, pređen je veoma dug put.

Pre dve godine, Ivanović i njegova zajednica nisu bili deo kosovskih institucija i on nije bio zagovornik saradnje. Za vreme tog sastanka, Ivanović je žustro debatovao sa predstavnicima OEBS-a o ulozi i odgovornosti međunarodne zajednice prema srpskim političkim liderima sa Kosova, zaštiti interesa Srba na Kosovu i porušenim mostovima između njih i kosovskih Albanaca. Obe strane su smatrale da ona druga treba da radi mnogo više.

Danas, mi sedimo u njegovoj kancelariji u Prištini, ostavili smo iza sebe plenarnu sednicu Skupštine sa pripadnicima svih kosovskih zajednica i jasno razmenjujemo svoje stavove. Ubrzo

nakon početka intervjua, postalo je jasno da su se neke stvari promenile, a da su neke ostale iste.

Kakav napredak je učinjen od kako je Skupština počela sa radom?

Mi smo od početka bili zabrinuti oko uloge koju će Skupština imati. Sada, mi smo manje više u istoj situaciji, bez obzira što je atmosfera među članovima mirnija, i što više nema tenzije. Mi smo uspostavili neke kontakte sa drugim zajednicama. Nema poboljšanja u odnosima između srpskih i albanskih političara, bilo zvanično ili nezvanično. Mi nismo zadovoljni našom ulogom, sada ne možemo ništa da promenimo. Mi nismo samo obična manjina, mi smo više od toga, mi smo predstavnici etničke manjine. Ali, ja našu ulogu ne vidim u procesu donošenja odluka, ili u naš uticaja na proces donošenja odluka. Mi nemamo nikakav uticaj na donete odluke i zbog toga smo frustrirani.

Da li postoji neka zakonodavna inicijativa koja je imala pozitivan uticaj na uslove života kosovskih Srba?

Ovde je sve politika. Sa našeg aspekta postoji strah da će ovi zakoni promovisati nezavisnost zemlje, dok sa druge strane postoji jasna namera kojom se, na neki način, kroz nacrt zakona promovise nezavisnost. Mi smo bili veoma zainteresovani za nekoliko zakona. Mi smo glasali za zakone o osnovnom i srednjem obrazovanju, iako to nije bilo lako. Međutim, mi smo veoma snažno bili protiv zakona o visokom obrazovanju iz razloga što se po tom zakonu ne legalizuju univerziteti ostalih etničkih grupa na isti način na koji je legalizovan

Prištinski univerzitet. Mi smo se u Skupštini suočili sa snažnim otporom albanske većine i to nas je učinilo veoma nepoverljivim. Mi smo na naš zahtev gledali isključivo kao na zahtev o obrazovanju, ali čini mi se da je ključni argument Albanaca bio da taj zahtev vodi ka odvajanju. Zbog toga smo postali jako zabrinuti za naše buduće aktivnosti. Drugi zakon je nacrt zakona o konsenzusu za sledeću godinu. Taj zakon apsolutno isključuje raseljena lica srpske nacionalnosti ili ostale raseljene koji žive van Kosova. Mi jednostavno to ne možemo da podržimo. Mi ćemo se snažno boriti protiv tog zakona i informisaćemo sve međunarodne organizacije, ovde i u svetu, i pokušati da od njih dobijemo podršku.

Kakve su aktivnosti “Koalicije povratak” van Skupštine u cilju što boljeg predstavljanja stavova građana?

Mi se trudimo da razgovaramo sa građanima što više. Ali, kao što znate, kretanje nam je ograničeno. Mi još uvek nemamo slobodu kretanja, što nam

predstavlja poteškoću. Ono što brine naš narod je sloboda kretanja, bezbednost i ekonomija.

Da li ste u mogućnosti da se sastajete sa srpskim predstavnicima Skupština opština kako bi ste odredili njihove potrebe?

To se ne dešava onoliko često koliko bih ja želeo. Još jednom ću ponoviti, kretanje nam je ograničeno, a time su nam i mogućnosti limitirane. Oni su takođe preopterećeni svojim obavezama. Mi treba da popravimo ovu situaciju.

Kako oni vide vašu ulogu u Skupštini?

Mi smo mnogo vremena proveli sa građanima pokušavajući da ih ubedimo da je naša uloga u Skupštini vredna pažnje. Pojedini ljudi su je prepoznali, međutim, mnogi građani osećaju da je naša uloga besmislena zato što nema vidljivih rezultata. Naravno, mi znamo da je za nas važno da budemo deo ovih procesa, ali je teško pod ovim okolnostima ubediti prosečnog građanina u to.

Šta mislite da bi moglo biti učinjeno u cilju poboljšanja situacije?

Prof. Gojko Savić i G-din. Oliver Ivanović, članovi Predsedništva iz koalicije povratak (KP), napuštaju zgradu Skupštinu posle jedne plenarne sednice

Prva stvar koju mi možemo da uradimo je da zaboravimo prošlost. Neću da kažem da oprostimo, nego da zaboravimo. Prošlost, bliža ili dalja, donosi mnoga negativna osećanja sa obe strane. Za sada se moramo okrenuti ka budućnosti. Moramo se fokusirati na pitanja sadašnjosti gde možemo da pronađemo rešenja problema sa kojima se suočavamo. Ja takođe verujem da neke mere moraju biti preduzete od strane SPGS u cilju većeg uticaja etničkih manjina.

Mi nismo beznačajna manjina, ali mi nemamo nikakav uticaj na donošenje odluka.

Koje mere bi mogle biti preduzete od strane SPGS? Naravno da mi ne očekujemo da imamo pravo veta. To ne bi bilo u duhu demokratije i mi to ne želimo. Ali, mora da postoji drugi način. Na primer, ministri nemaju zamenike. Ako bismo mogli da postavimo zamenike ministara koji bi imali određeni autoritet i moć, to bi vodilo ka poboljšanju institucija. Intervju je počeo da se

odmotava i ja sam shvatio da, bez obzira na mnoge promene koje su se dogodile od mog prethodnog sastanka sa Oliverom, ista centralna pitanja su se provlačila kroz naš razgovor. Da li su međunarodna zajednica i politički lideri kosovskih Srba ispunili svoje obaveze u cilju predstavljanja i zaštite interesa Srba na Kosovu i u cilju izgradnje porušenih mostova sa kosovskim Albancima? Po Oliveru Ivanoviću, mnogo toga još mora da se uradi.

Nedavne aktivnosti podrške skupštini

Promovisanje tolerancije

Od 1993. godine Fridrih Numan Stiftung (FNSt) i Američki jevrejski odbor organizuju zajednički program "Promovisanje tolerancije u centralnoj i istočnoj Evropi". Do danas je održano 10 seminara, koji podstiču razvijanje političke svesti i promovisanje tolerancije u regionu. Ovogodišnji učesnici bili su iz centralne, istočne i južne Evrope. Održana su dva seminara: prvi u Skoplju od 10. do 13. aprila 2003. godine i drugi u Rumuniji od 30. maja do 2. juna. G-đa Edita Tahiri, član Skupštine Kosova, učestvovala je u oba događaja. Projekat će se završiti u oktobru naučnim putovanjem u Sjedinjene Američke države.

Konsultacije o položaju manjina

OEBS se sastaje sa nadležnim ministarstvima i odborima Skupštine Kosova da bi ove institucije podstakao da se upoznaju sa "Desetom ocenom položaja etničkih manjina na Kosovu." OEBS/ UNHCR. Ovim ocenama, OEBS želi da raširi svest o svojim preporukama o tome kako popraviti položaj manjinskih zajednica širom Kosova, te da vladina ministarstva i odbore pozove da primene strategije za koje su nadležni. Do sada, OEBS se sastao sa premijerom i jednim brojem ministara. Očekuje se da će sastanci sa predsednicima odbora započeti tokom juna. Ocena objavljena 10. marta je deseta u seriji koja treba objektivno da oceni položaj etničkih manjina na Kosovu.

Ka parlamentarnoj kontroli

Prvi Kosovsko-holandski međuparlamentarni okrugli sto, organizovan od strane istočno-zapadnog projekta parlamentarne prakse, je održan u Prištini 9. maja 2003. Unutarpartijski i međupartijski odnosi su bili fokus ovog okruglog stola. G-din. Jan Dirk Blaauw, član Holandskog parlamenta i Predsednik Skupštine zapadnoevropske unije (WEU), uključeni u intenzivnoj diskusiji sa članovima Skupštine Kosova. Slede zaključci i sugestije.

Jan Dirk Blaauw, Predsednik Skupštine zapadnoevropske unije (WEU)

Pratio sam razvoje na Kosovu još od prvih znakova podele bivše Jugoslavije, što je platilo katastrofalnu cenu ljudskim životima. Još od usvajanja 1999., Rezolucija 1244 Saveta bezbednosti UN nastavlja da bude osnov za rekonstrukciju Kosova i međunarodno civilno i vojno prisustvo, na kome se zasnivaju bezbednosne prilike omogućuje privremenu administraciju na Kosovu. Svi mi znamo da je to samo privremeno rešenje. U tranzicionom vremenskom ograničenju, koje nadgleda međunarodna zajednica tj. UNMIK, svi mogući naponi se moraju načiniti kako bi se razvile institucije demokratske i autonomne samouprave "da bi se osigurali uslovi za mirni i normalni život svih građana Kosova" do krajnjeg političkog rešenja.

Jedan od zadataka UNMIK je prenos administrativnih nadležnosti na Privremene institucije za samoupravu. Ja sam svestan da ovo nije lak proces, delimično zbog toga što ovim institucijama nedostaje iskus-

no. Cilj Kosovsko - holandskog međuparlamentarnog okruglog stola je podela iskustava parlamentarne prakse, koja su neophodna za demokratsku kontrolu politike vlasti.

U bivšoj Jugoslaviji, a posebno pod Miloševićevim režimom, većinski narod Kosova je pretrpeo značajni vidljivi nedostatak zakonodavstva, demokratske kontrole i javne podrške državnoj politici. Efektivno isključeni iz bilo kog vida javne administracije i drugih vitalnih socijalnih i ekonomskih struktura na Kosovu, Kosovski Albanci su odlučili da stvore paralelne strukture. Iz u to vreme potpuno potpuno razumljivih razloga, ove strukture su bile nedovoljno transparentne i bez demokratske kontrole koje su norma u zapadno-evropskim zemljama. One su bile finansirane od doprinosa Kosovskih Albanaca koji su živeli na Kosovu ili dijaspori, ali nije bilo transparentnog sistema računovodstva i većina donatora nije znala kako se troši njihov novac.

Ja sam svestan da usled svih ovih okolnosti nije lako osnovati efektivni sistem parlamentarne kontrole nad vladinom politikom preko noći. Takva kontrola će uvek biti rezultat posvećenosti od strane parlamentaraca, njihovog temeljnog spoznavanja institucionalnog sistema i društva, i poslednje ali ne i zadnje, njihove ekspertize.

Imajući u vidu činjenicu da je Kosovo prošlo kroz temeljitu nasilnu krizu, u kojoj je pola stanovništva bilo raseljeno, a sistem institucija raspadnut, izgleda da će biti potrebno vremena za uspostavljanje efektivnog sistema parlamentarne kontrole, kao onog koji se postepeno razvio u Holandiji.

Većina političkih partija osnovano je tokom ili odmah posle borbe za oslobođenje od srpskih vlasti. Socialne i ekonomske ideologije još uvek izgledaju manje važne nego stalna podela među etničkim grupama i klanovima Kosovskih Albanaca. Kao posledica

toga mnoge razlike i debate u parlamentu su još uvek usredsređene na pitanja koje su vezana za vlast nego ona koja su tiču kolektivnog dobrostanja stanovništva, budućnosti Kosova i ekonomskog razvoja. Izgleda da su unutar - partijski odnosi zasnovani na ličnom uticaju partijskih lidera i njihove pratnje, i izgleda da postoji

jaka hijerarhijska disciplina.

Bio sam zadovoljan kada sam video predstvanike manjina koji učestvuju na okruglom stolu. Jedan od njih se žalio da puno partija, uključujući i strane organizacije na Kosovu, nisu obratile pažnju na percepciju njegovog manjinskog naroda. Smatram jedno pozitivnim u demo-

kratskim zemljama, a to je da u njihovim društvima manjine imaju jednaka prava. U dobro razvijenim demokratijama, politički pluralizam je vitalan i ako jedna partija ili koalicija partija formira vladu posle izborne pobjede, to ne bi trebalo da rezultira ignorisanjem ili nemarom za prava onih koji su izgubili izbore. Osećaj udaljevanja i isključenja treba sprečiti.

Konačno, svestan sam da UNMIK, EU i ostale institucije uključene u privremenu administraciju Kosova sve vreme institiraju na "standardima pre statusa". Kao rezultat mnogih diskusija sa liderima političkih partija Kosova i predstavnicima međunarodnih organizacija, nameće mi se pitanje da li standardi mogu biti ispunjeni ako se nastavi neizvesnost oko statusa. Nerešen status usporava ekonomski razvoj, odbija strane investitore i koncentriše misli kosovskih političara na tehnike manevarisanja vezano za budući status pokrajine, više nego na solidne i poštovane institucije i uspešnu ekonomiju. Status quo se ne može održati zauvek, ali svaka debata o budućnosti Kosova nema puno značaja ako se protagonisti ne trude da se uključe u ozbiljan dijalog.

Slobodan pristup službenim dokumentima

Skupština Kosova trenutno razmatra nacrt zakona o pristupu službenim dokumentima. Ovaj akt je zasnovan na sličnim zakonima usvojenim širom Evrope i Sjedinjenih država. Ovo zakonodavstvo je važno zbog toga što će doprineti većoj transparentnosti vlade, čineći je odgovornom prema narodu Kosova.

David Toomez (Dejvid Tumej), Nacionalni institut za demokratiju Kosova - konsultant (NDI)

Jedan od najvažnijih ciljeva demokratskog društva je da obezbedi da država bude odgovorna za narod. Osnov demokratije zasniva se na poverenju naroda u njihovu vladu. Kada je slična mera razmotrena u Sjedinjenim državama pre oko 40 godina, Senator Russell Long (Rasel Long) iz Luizijane je rekao da "vlada ne koristi nikome ako čuti. Povređuje ljude kojima služi; povređuje sopstveni integritet i dejstvo. Gaji nepoverenje, prigušuje žestinu svojih građana i ismejava se njihovoj lojalnosti." Vlada i Skupština Kosova su radili na sačinjavanju zakona na otvoreni i transparentni način. Akt o pristupu zvaničnim dokumentima će pre pomoći opstanak vlade koja je otvorena nego onoj koja je tajanstvena.

Akt uspostavlja pretpostavke da su podaci o svojini vlade Kosova pristupačni ljudima. Akt bi omogućio stanovnicima Kosova da zatraže zakone, uredbe i dokumenta koje je izdala vlada. Zakon predpostavlja

da su svi državni podaci pristupačni javnosti, i stavlja breme nad vladu da ukazuje na to da određeni delovi informacija ne mogu biti pristupačni. Određeni izuzetci će biti urađeni za odbijanje pristupa dokumentima, uključujući i situacije gde prikazivanje može dovesti do javne nesigurnosti, utiče na privatnost osobe, i/ili komercijalne interese osobe. Međutim, ovi izuzetci bi trebalo da su retki - cilj akta je da daje pristup dokumentima, a ne da blokira pristup.

Pristup službenim dokumentima će biti vredan ne samo kao sredstvo za pristup informacijama, nego će isto tako da osigura da vlada radi za dobrobit javnosti. Sa informacijama koje će biti pristupačne na osnovu izdatog akta javnost može da nadgleda vladu i tako pomogne da vlada ostaje odgovorna. Štaviše, prisustvo akta može motivisati vladu da radi shodno načelima, jer znaju da su njihova dela predmet javnog ispitivanja.

Komisija za javne usluge u Skupštini Kosova je saznala važnost ovog pitanja. Nacrt zakona je već doživeo prvo čitanje u Skupštini. Komisija za javne usluge je održala javno saslušanje na ovu temu, pozivajući svedoke iz kancelarije premijera, ministarstva javnih usluga, lokalne i međunarodne NVO, i predstavnike medija.

Ovo je bilo samo treće javno saslušanje koje je održala Skupština od osnivanja. Prikladno je da nacrt zakona koji omogućava povećani javni pristup vladi bio vredan ovog saslušanja. Ne samo da zakon može služiti kao model za trans-

parentnost države, nego javno saslušanje isto tako prikazuje da Skupština radi najbolje kada postoji otvoreni proces razmatranju nacrta zakona.

Akt pristupa službenim dokumentima je zakon koji koristi vladi, Skupštini i narodu Kosova. Slični zakoni koji su usvojeni u drugim demokratskim zemljama su dobili poverenje svojih naroda, izgrađujući institucije koje su otvorene za javno razmatranje, iskrenost u radu i transparentnost u delovanju. Vlada i Skupština Kosova će se potruditi da narod Kosova stekne poverenje sa usvajanjem ovog akta.

FNS-t radionica za pravne radnike

U okviru ASI i saradnje sa OEBS, FNS-t je 30. maja organizovao radionicu za pravno osoblje Skupštine. Tema radionice bila je uloga pravnog odeljenja u Skupštini Kosova. G.-din Roland Verner iz nemačkog Bundestaga je učesnicima naveo praktične primere, i vodio živu i plodnu diskusiju o tome kako zaposleni mogu da poprave komunikaciju i administrativne sposobnosti pri pomaganju odoborima. Govorilo se i o kreativnoj ulozi pravnog osoblja u postupku pružanja pravnih saveta članovima Skupštine, kao i o načinima za poboljšanje saradnje sa nadležnim ministarstvima pri izradi nacрта za buduće zakone.

Četvrta parlamentarna konferencija pakta za stabilnost u Briselu

David Buerstuedde, Kancelarija za politička pitanja, Misija OEBS-a, Kosovo

21. i 22. maja parlamentarci iz čitave Evrope su se okupili u Briselu da bi diskutovali o novoj politici Evropske Unije prema jugoistočnoj Evropi. Učesnici iz Evropskog parlamenta, inače domaćini ovog skupa, kao i OEBS i Savet evropskog parlamenta su bili prisutni na ovom skupu. Parlamentarci iz nacionalnih parlamentata Italije, Moldavije i Bosne i Hercegovine bili su predstavljani u okviru najrelevantnijih regionalnih struktura u regionu, kao što su jonska i jadranska regionalna inicijativa, crnomorska ekonomska parlamentarna Skupština za saradnju i

jugoistočni proces za saradnju. Izvestan broj međunarodnih organizacija i NVO iz regiona jugoistočne Evrope takođe je bio prisutan i to kao posmatrač.

Neke od glavnih tema o kojima je na ovoj 4. konferenciji Pakta za stabilnost diskutovano su borba protiv organizovanog kriminala, korupcije, trgovine narkoticima, oružjem i belim robljem. Deo vremena je posvećen istraživanju uloge civilnog društva u jačanju demokratije i vladavine zakona.

Međutim, najviše vremena se diskutovalo o stra-

teškom cilju tešnje saradnje između zemalja članica Jugoslovene Evrope i EU. Uprkos svim poteškoćama, prevladao je optimizam kada je reč o daljoj perspektivi konsolidovane demokratije i ekonomskog razvoja. Zemlje jugoistočnog regiona su izrazile očekivanje da će EU i ubuduće nastaviti sa programima jasne perspektive i proširenja članstva za pridruživanje novih kandidata iz zemalja centralne i jugoistočne Evrope.

U zaključcima konferencije, Skupština Kosova je pozvana da deluje u duhu pomirenja u skladu sa uredbom Saveta bezbednosti 1244 i Ustavnim okvirom. Podvučeno je da stabilnost i napredak Kosova zavise od poštovanja prava svih građana, a posebno od povratka svih izbeglih i raseljenih lica, kao i od istinske zaštite prava manjina.

Članovi kosovske Skupštine nisu bili prisutni na konferenciji, iz razloga što je njihovo učešće

na ovoj, kao i na još dve konferencije, otkazano od strane SFGS zbog usvajanja takozvane "Deklaracije o ratnim vrednostima". Međutim, najverovatnije je da će pozivnica za sledeći skup Pakta, koji će se održati početkom jeseni 2003., biti upućena predstavnicima kosovskog parlamenta.

Parlamentarna konferencija Pakta za stabilnost postaje regularni faktor u procesu stabilizacije regiona jugoistočne Evrope još od održavanja prve konferencije, septembra 2001. Oni nude parlamentarcima širom Evrope platformu razmene stavova i pregled trenutne situacije u regionu kada je reč o demokratiji, ljudskim pravima i vladavini zakona, kao i o socijalno-ekonomskom razvoju. Usvojeni zaključci u toku ove konferencije više služe kao preporuka za svaku od zemalja u regionu i za međunarodne činioce angažovane u regionu jugoistočne Evrope.

Uspešna radna poseta Albaniji

Prej datës 12 deri me 15 maj 2003, anëtarët e tri komisioneve parlamentare të Kuvendit të Kosovës vizituan Tiranën, për të takuar kolegët e tyre nga Kuvendi i Shqipërisë. Ne vijim është raporti, i shkruar nga znj. Fetije Kepushka, anëtare e Kuvendit nga radhët e LDK-së, dhe z. Uli Steinle, nga fondacioni Friedrich Ebert Stiftung.

Fetije Kepushka i Uli Steinle

Članovi tri odbora Skupštine Kosova posetili su Tiranu, od 12. do 15. maja, kako bi se sreli sa svojim kolegama iz albanskog parlamenta. Izveštaj koji sledi su napisali gospođa Fetije Kepushka, član Skupštine (LDK) i gospodin Uli Steinle, Friedrich Ebert Stiftung.

U cilju uspostavljanja i jačanja zajedničke saradnje sa parlamentima drugih evropskih zemalja, posebno sa zemljama jugoistočne Evrope, delegacija Skupštine Kosova je posetila Tiranu od 12. do 15. maja 2003. Ova delegacija je bila sastavljena od predavajućih i članova tri Skupštinska odbora, i to: Odbora za zdravstvo, Odbora za rad i Odbora za prostorno planiranje. Poseta je organizovana od strane Friedrich Ebert Fondacije.

Delegacija je imala priliku da se bliže upozna sa parlamentarnim radom u Albaniji i da uporedi dostignuća, rezultate, poteškoće i probleme. Za vreme kontakata sa albanskim kolegama, delegacija je posebno diskutovala o funk-

cionisanju gore pomenutih odbora, sa naglaskom na proces usvajanja zakona. Sastanci sa predsedavajućima i članovima odbora su održani kako bi se razgovaralo o planiranju aktivnosti odbora i o najvažnijim političkim pitanjima tranzicije. Od posebne važnosti je bilo aktivno učešće na sastancima odbora i prisustvo javnim raspravama koje su vođene od strane odbora za zdravstvo. Profesionalan i kontroverzan doprinos eksperimentalnog procesa privatizacije u sektoru zdravstva je viđen kao veoma važno sredstvo u parlamentarnoj diskusiji pri izradi zakona. Nije iznenađujuće da ponekad diskusija prilikom izrade zakona traje mesecima, kako bi se došlo do što boljeg nacrtu zakona koji bi imao širi društveni uticaj.

Na sastancima sa predsednikom parlamenta, gospodinom Servet Pelumbi, ministrom za očuvanje životne sredine, prof. dr. Lufter Xhuveli i sa ministrom za rad, gospođom Valentina Leskaj, diskutovano je o političkim izazovima primene evropskih standarda.

Od 12. – 15. maja 2003. god. članovi tri odbora Skupštine Kosova posetili su Tiranu i susreli se sa kolegama iz Skupštine Albanije. Sledi izveštaj koji je napisala g-đa. Fetije Kepushka, član Skupštine ispred LDK i g-din. Uli Steinle, Friedrich Ebert Stiftung.

Poboljšanje političke i administrativne strukture je sagledano kao tekući proces u cilju boljeg rešavanja ekonomskih i socijalnih problema tranzicije nakon sloma komunizma. Naglašeno je da postoji potreba za podrškom međunarodne zajednice kao i potreba saradnje sa NVO u određenim političkim oblastima.

Identifikovani su i najvažniji zajednički problemi na polju odgovornosti i borbe protiv nezaposlenosti, ozbiljni problemi zagađenosti životne okoline, posebno u industrijskim oblastima,

kao i reforma sektora zdravstva, i to pod veoma teškim finansijskim uslovima. Dogovoreno je da se nastavi sa dijalogom i razmenom iskustava posebno u onim oblastima gde postoje slični strukturalni problemi.

Svi članovi delegacije jednoglasno su ocenili da je ova poseta bila veoma korisna. Posebno je bilo interesantno saznati o sličnim uslovima parlamentarnog rada i o tome koliko se toga može naučiti iz intenzivnog međuregionalnog dijaloga o zajedničkim problemima, što

je, veoma često, teško uporediti sa situacijom u zapadnoj Evropi, na primer kada je reč o stopi nezaposlenosti.

Identifikovanje zajedničkih izazova, razmena iskustva i strategije i uspostavljanje kontakata za nastavak dijaloga između odbora, sve je to otpočelo ovom posetom. Posete zemljama regiona, kao i ostalim evropskim zemljama, će veoma doprineti razmeni iskustava i omogućiti efikasniji i uspešniji rad obema Skupštinama i njihovim odborima.

Nadgledanje Skupštine Kosova

Posle nadgledanja sva tri izborna procesa na Kosovu, KMDLNU u saradnji sa OEBS-om i uz obuku pruženu od NID sprovodi projekat "Građani nadgledaju" koji nadgleda rad 11 Skupština opština i Skupštine Kosova.

Ibrahim Makolli

Od aprila 2003. godine, KMDLNU je akreditovala nadgledavaoce koje je obučavao NID za nadgledanje rada Skupštine Kosova, plenarnih sednica i rada 10 parlamentarnih odbora, upotrebljavajući garantovano pravo privremenom uredbom rada Skupštine Kosova (član 20 i član 40). Nadgledanje rada Skupštine Kosova od strane KMDLNU-a ima za cilj da nadgleda rad Skupštine u poštovanju zakonskih okvira i postojećih procedura, kao i da promovira i zastupaju pitanja koja tište građane Kosova.

Oslanjajući se na neprekidno nadgledanje, KMDLNU uglavnom ocenjuje da postoji znatno poboljšanje rada službenika Skupštine i tela Skupštine na poštovanju procedura koje su na snazi, što je i rezultat aktivnosti u nadgledanju od strane KMDLNU-a.

Posmatrači KMDLNU-a izveštavaju o dobrom prijemu od strane službenika Skupštine koji su uglavnom konstruktivni i otvoreni prema posmatračima i nadgledavanju od strane KMDLNU-a.

U ovom kratkom izveštaju usredsredili smo se uglavnom na neregularnosti, kršenje procedura i drugih propusta Skupštinskih službenika, koje su se desile tokom nadgledanja (februar-maj 2003.).

Posmatrači KMDLNU su izveštavali o atmosferi, koja je uglavnom tolerantna tokom diskusija u Skupštini kao i po parlamentarnim komisijama.

Posmatrači KMDLNU-a nisu zapazili ni jedan slučaj diskriminacije na osnovu etničke pripadnosti bilo na zasedanjima Skupštine, bilo na sastancima komisija.

KMDLNU ocenjuje da su sve etničke grupe predstavljene u Skupštini predstavljene u odborima.

Poslanici Koalicije povratka, su bojkotovali sastanke Skupštine i odbora 2 meseca za redom, sa žalbom da ih predsedavajući Skupštine diskriminiše a i na to da su uvek nadglasani u Skupštini. Poslanici ove koalicije su prihvatili da se vrate u Skupštini posle sporazuma sa

vladom Srbije i sa administratorom Kosova o prisustvu međunarodnog posmatrača na zasedanjima Skupštine i predsedništva i posle njihovog povratka na sednice Skupštine, poslanici ove koalicije u znak protesta i nesaglašavanja po nekim pitanjima koja su određena za diskusiju, nekoliko puta su napustili sednice Skupštine (poslanici Koalicije Povratka su napustili sednicu Skupštine 27. februara 2003., kada je poslanik PDK tražio da se na dnevni red stavi pitanje Ljima, na osnovu pravila 25 Privremenog poslovnika Skupštine. Posle protivljenja i neslaganja sa drugim grupacijama ova parlamentarna grupa napušta Skupštinu).

Posmatrači su izveštavali o zakašnjenju u pripremi materiala, prevodu i raspodelu materiala, članovima komisija. U većini slučajeva, predsedavajući u odborima predaju materijale pripremljene samo u njihovom jeziku. Posmatrači KMDLNU-a su izveštavali da parlamentarne komisije održavaju svoje sednice redovno, osim Komisije za obrazovanje, nauku i tehnologiju, koji ne održava redovne dvonedeljne sastanke kršeći pri tom poslovnik (član 40, tačka 9) (članovi ove komisije, obrazlažu neodržavanje dvonedeljnih sastanaka manjkom pitanja za diskusiju).

Posmatrači KMDLNU-a tokom njihovog rada uvideli su i kršenje poslovnika, član 26, tačka 2, od strane predsednika Skupštine, u slučajevima kada on sam odlučuje o predlozima poslanika koja se tiču bilo dnevnog reda, bilo nekog drugog pitanja bez prethodnog glasanja u Skupštini. Predsedavajući Skupštine isto tako krši član 18 tačka 3 u slučaju kada poslanicima poriče pravo na debatu, što se obrazložava "sačuvanjem političkog i radnog jedinstva unutar Skupštine" (stavljajući na dnevni red i glasanje o predloženoj deklaraciji parlamentarne grupe AAK, za priznavanje vrednosti rata OVK; dozvolio premijeru Kosova da sidi sa govornice ne čekajući pitanja i ne dajući odgovore, i to bez glasanja, iako se prethodno glasalo o dnevnom redu).

Uopšte, na osnovu debata na plenarnim sednicama, KMDLNU dobija utisak da članovi Skupštine nisu pripremljeni za značajne diskusije dnevnog reda, što za posledicu ima govore sa frazama i emocijama umesto analitičkih pregleda. KMDLNU je zapazio da postoji nesigurnost kod poslanika u izglasavanju različitih nacrti zakona.

¹ Ustavni Okvir o Privremenoj Samoupravi na Kosovu/2 Deo: Predsednik Kosova. Paragraf 9.2.4 (d) Najmanje jednom godišnje ispred Skupštine Kosova izveštava o sveopštem stanju na Kosovu

Glavna briga KMDLNJ je glasanje koje se ponekad zasniva na partijskim linijama, kako na plenarnim zasjedanjima tako i na sastancima odbora.

KMDLNJ ocenjuje da je Predsednik Kosova prekršio Ustavni Okvir¹, koji kaže da Predsednik Kosova treba da se obrati bar jednom godišnje Skupštini Kosova i da izveštava o opštoj situaciji na Kosovu.

KMDLNJ ističe svoju zabrinutost u vezi sa kašnjenjem UNMIK administracije, konkretno administratora Kosova u odlaganju pojedinih zakona od strane Skupštine, čime se smanjuje efekat rada Skupštine i stvara nezadovoljstvo.

Na osnovu nadgledanja i sopstvenih procena, KMDLNJ preporučuje:

- Predsedavajućem Skupštine, da bude konstruktivniji na vođenju sednica i da poštuje procedure za vođenje sednica;
- Parlamentarne Komisije, treba da angažuju domaće i međunarodne eksperte, kao i specializovane institucije pri razmatranju raznih pitanja, posebno profesionalnih, u skladu sa članom 40, tačka 3.;
- Komisije, da sačine tačan raspored zasjedanja i da o tome informišu javnost da bi zainteresovanim omogućili učešće. Materijali treba da se predaju i da se na vreme prevedu na jezike razumljive poslanicima kako bi mogli aktivno da učestvuju u diskusiji;
- OEBS i ostale lokalne i međunarodne organizacije treba da obezbede obuku za članove Skupštine, i članove odbora, posebno za određivanje prioriteta od javnog interesa;
- Članovi Skupštine kao i ostale političke partije, da počnu sa uključivanjem građana i da imaju u vidu njihove stavove po određenim pitanjima pre donošenja odluka i glasanja, proces koji još nije uočen;
- Srpski poslanici treba da se ponašaju kao poslanici Skupštine Kosova, i da prekinu sa praksom napuštanja sednica Skupštine i da budu konstruktivniji u predstavljanju interesa naroda, a ne da se kao do sada, stiče utisak da su instrumentalizovani od strane službene politike Beograda;
- Predsednik Kosova treba u što kraćem roku da predstavi izveštaj o opštem stanju na Kosovu, kao što je predviđeno Ustavnim Okvirom;
- Administrator Kosova, da ubrza potpisivanje dokumenata usvojenih od strane Skupštine kako bi se što brže kompletirala zakonska infrastruktura;

- Kryeadministratori i Kosovës të përshpejtojë nënshkrimin e ligjeve të miratuara nga Kuvendi në mënyrë që sa më shpejtë të kompletohet infrastruktura ligjore

The full report on monitoring the Assembly of Kosovo and 11 Municipal Assemblies can be found at: www.cdhrf.org

Prof. Dr. Pajazit Nushi, Predsednik KLMDNJ (u sredini).
Behxhet Shala, Izvršni direktor KLMDNJ (levo)
Ibrahim Makolli, Koordinator KLMDNJ (desno)

Veće za odbranu ljudskih prava i sloboda (KMDLNJ)

Veće za odbranu ljudskih prava i sloboda u Prištini je osnovano decembra 1989. sa ciljem da brani i promovira ljudska prava i slobode, koje proističu iz Univerzalne deklaracije UN-a za ljudska prava i drugi međunarodni dokumenti za ljudska prava.

KMDLNJ je posvećena zaštiti i promociji ljudskih prava i izgradnji demokratskog društva na Kosovu. KMDLNJ istražuje i svedoči o povredama ljudskih prava i traži od svih onih koji su na vlasti da odustanu od prakse zloupotrebljavanja, tako da poštuju međunarodno pravo i ljudska prava.

KMDLNJ je članica Međunarodne federacije za ljudska prava (FIDH) i članica Rukovodećeg komiteta Balkans Human Rights Network (BHRN). KMDLNJ ima 30 kancelarija na teritoriji Kosova (u svakoj opštini) sa članstvom sačinjenim od svih etničkih grupa na Kosovu.

Prvi zajednički koraci

Pomoć stvaranju funkcionalnih Skupština opština

Kada postanete neimar, počnete sa intenzivnom obukom, s obzirom na veliku odgovornost koju ćete imati. Kada postanete električar, počnete sa intenzivnom obukom, s obzirom na veliku odgovornost koju ćete imati. Kada vas izaberu za člana Skupštine opštine, počnete da donosite strateške odluke za dobrobit vaših sugrađana.

Hartmut Pirner, tim za podršku skupštinama opština, odeljenje za demokratizaciju pri OEBS

Nešto se čudno dogodilo na Kosovu od 2000. do 2002. godine. Javni radnici su prošli opsežnu obuku, u prvom redu instituta civilne administracije OEBS koji je obučio oko 5200 osoba. Pretpostavljalo se da će, nekako, članovi Skupštine opštine, pošto budu bili izabrani, automatski znati šta treba da rade.

Ipak, Kosovo nije na stupnju razvijene demokratije sa funkcionalnim sistemom lokalnog samoupravljanja, i razrađenih sistema obuke za izabrane zvaničnike. Često su se videle posledice dugih i haotičnih sednica Skupština, bez opipljivih rezultata.

Sporadične obuke koje su obezbeđivale razne međunarodne fondacije, nevladine i vladine organizacije, bez sistematske dugoročne obuke, skrojile su kosovski pravni okvir. Takav sistem na Kosovu nije postojao, i pored još veće potrebe koja je proisticala iz činjenice da Kosovo nije imalo nikakvu tradiciju u

demokratskom lokalnom samoupravljanju.

Početak novembra 2002. godine, tim za podršku Skupštinama opština u okviru OEBS-ovog odeljenja za demokratizaciju počeo je da rešava ovu potrebu. "Paket podrške Skupštinama opština," sastavljen od pet delova, izrađen je da obezbedi uputstva za period od prvih šest meseci novog mandata. Obradene teme obuhvatale su: prvu sednicu Skupštine opštine; u svojstvu člana SO – osnovna pravila; kako voditi efikasnu sednicu; ulogu opozicije; i rad političkih partija u SO.

Obuku, koju je obezbedio OEBS, vodili su instruktori sa Kosova za ljude sa Kosova na njihovom maternjem jeziku. Na taj način ona je bila bolje primljena i efikasnija, pošto je bila neposredno na albanskom, srpskom i turskom. Kao izuzetak ovog pravila, 18 instruktora OEBS imalo je pomoć od strane dvoje kolega iz Sjedinjenih Država i Estonije. Ovim se dobilo

Opštinska politika ne mora da bude ozbiljan problem – scena iz MASK obuke u Prizrenu

više dijaloga i interaktivne obuke, dok se u isto vreme omogućila hitna primena u svim kosovskim opštinama gde je političko okruženje dozvolilo ovakve aktivnosti. Kao pozitivna nuspojava, naši domaći radnici postali su mali stručnjaci, koji će nastaviti da rade na Kosovu i za Kosovo, kada njihove kolege, međunarodni radnici odu.

Svaki deo MASK programa počinje "obukom za instruktore" koji vodi Nils Jermin Nilsen, bivši profesor poznate srednje škole Dreniš Pipls, a koji sada radi za OEBS. Pošto se obuču, instruktori u svim opštinama organizuju dalja predavanja.

Tokom početka juna, u svih trideset opština sprovedeno je 120 časova obuke. Ukupno je 1800 osoba pohađalo obuku, što daje

prosek od 15 članova Skupština opština na jednu osobu. U mnogim slučajevima seminari su dali žive diskusije o nekim od osnovnih pitanja političkog života Kosova – razgraničavanju ovlašćenja, uključenju građana, nepridržavanju procedura, zategnutim odnosima između vladajuće i opozicionih stranaka i nedostatku interne demokratije u skoro svim političkim

strankama.

Mnogo je važnije to što se čini da je MASK obuka dovela do promene u kosovskim SO. Izbori predsednika, potpredsednika i članova odbora prošli su mnogo lakše nego 2000. godine. Predsedavanje sastancima i disciplina u Skupštinama primetno su se popravili na nekim mestima. U drugim mestima, glasanje je postalo manje haotično. Bilo je više korespondirajućeg glasanja što je omogućilo lakše uključnje u postupke. U Štrpcu je sedište Skupštine promenjeno da bi se omogućio bolji dijalog. Članovi SO reagovali su na proceduralne nepravilnosti bukvalnim poništavanjem dotičnih propisa. Članovi Skupština češće su insistirali na blagovremenom pozivanju i obezbeđivanju svog potrebnog materijala. Rasporedi su se više poštovali.

OEBS će, uz pomoć ostalih članova Inicijative za podršku Skupštinama opština, a naročito Fridrih Numan fondacije, nastaviti sa novim programom, koji treba da počne u junu, pod jednostavnim imenom "Program podrške za Skupštine opština". Prvi koraci napravljeni su zajedno. A treba napraviti još mnogo drugih.

Studenti Fakulteta političkih nauka prisustvuju radu Skupštine

Po zahtevu studenata Univerziteta u Prištini, skupštinski sekretarijat je u saradnji sa odeljenjem za demokarizaciju pri OEBS omogućio studentima da prisustvuju plenarnim sednicama Skupštine Kosova. Značajan broj studenata Fakulteta političkih nauka i javne uprave smatra kako se ovaj projekat već pokazao kao veoma koristan.

Sadri Abazi, student druge godine Fakulteta političkih nauka / javna uprava

Kreiranje održivih institucija je veoma važno u procesu razvoja i konsolidacije kosovskih lokalnih institucija. Šta više, to je osnovni preduslov za unapređenje procesa održivog političkog, pravosudnog i ekonomskog sistema koji je zasnovan na profesionalnim i praktičnim razvojnim principima. Stoga, kao što reče Dr. Martin Luther (1483-1546) "dobrobit zemlje i njenog naroda ne zavisi ni od atraktivnosti i prisustva njenih znamenitosti, niti od njene lepote; vrednost zemlje uglavnom zavisi od broja kulturnih, obrazovanih ljudi i ljudi visokih moralnih vrednosti." (Izvor: Dillenberger, John. Martin Luther: Izbor iz njegovih "Spisa". Garden City. Doubleday, 1961)

Projekat je započet u aprilu 2003. i omogućio je da 20 studenata svake nedelje prisustvuje zasedanjima Skupštine i da prati rad parlamenta. Za veliki broj studenata Fakulteta političkih nauka

i javne uprave ovo iskustvo je veoma korisno. Sat pre početka plenarne sednice, studenti dobijaju instrukcije o funkcionisanju Skupštine i o dnevnom redu. G-din. Šali Rexhepi, načelnik plenarnog i proceduralnog sektora i G-din. Sherif Konjufca, načelnik medijskog sektora, su zaduženi za pružanje ovih informacija.

Na ovaj način, studenti će imati jedinstvenu pri-

liku da unaprede svoje teorijsko znanje - na kursevima kao što su modeli demokratije i parlamentarni sistemi, uvod u javnu administraciju i uporednu politiku, kao i kroz praktičan rad.

"Kakva je razlika između teorije i prakse! Koliko njih je u stanju da teorijsko znanje primeni u praksi," rekao je Francesco Guicciardini, poznati italijanski filosof.

To je svrha ove zajedničke inicijative - što veći broj obučanih ljudi koji će znati na koji način da svoje znanje primene u praksi. Studenti Univerziteta u Prištini sada mogu da prisustvuju plenarnim zasedanjima parlamenta i da na taj način steknu neprocenjivo znanje i informacije od skupštinskih službenika. Ova praktična, tehnička obuka će biti značajan i konkretan korak napred u demokratskom procesu.

Izjava misije

Kao međuagencijski koordinator demokratskog programa podrške Skupštini Kosova, Inicijativa za podršku Skupštini (IPS) teži ka ojačavanju i profesionalnom usavršavanju Skupštine Kosova u razvoju sposobnosti kako bi ona postala stabilna, funkcionalna i produktivna zakonodavna Skupština, koja funkcioniše u skladu sa vladavinom prava i u ime svih zajednica i građana ravnopravno.

Članovi IPS radiće kako bi približili resurse jednom cilju. Rad IPS usredsrediće se na demokratsku političku kulturu zasnovanu na poznavanju i poštovanju demokratskih pravila i postupka, transparentnosti i odgovornosti prema javnosti, razvoju i primeni zakonodavnog dnevnog reda, pregledu izvršne vlasti i poštovanja višejezičnosti u Skupštini.

Kao koordinator među agencijama koje podržavaju Skupštinu Kosova, IPS podržava Skupštinu preko konferencija i obuka, radionica sa Odborima, tehničke pomoći zakonodavnom procesu, pruža savete Predsedništvu, predesavajućima u Odborima i pojedincima koji su članovi Skupštine, organizuje radne posete drugim parlamentima, obučava pravno osoblje i tumače u Skupštini. Rad savetnika i konsultanata u Skupštini i njenim Odborima takođe spada pod koordinaciju IPS.

Trenutni učesnici u IPS:

Friedrich Ebert Stiftung (FES), Friedrich Naumann Stiftung (FNS), Konrad Adenauer Stiftung, Istočno - zapadni projekat parlamentarne prakse (Holandija), Evropska agencija za rekonstrukciju (EAR), Agencija SAD za međunarodni razvoj (USAID) u saradnji sa Nacionalnim institutom za demokratiju (NDI), Razvojnim programom UN (UNDP) u saradnji sa Međuparlamentarnom unijom (IPU), odeljenj demokratizacije pri OEBS i Sekretarijat Skupštine uz aktivnu podršku kancelarije Premijera, stuba IV UNMIK (EU) i državnih kancelarija koje se nalaze u Prištini - Austrijska, Belgijska, Nemačka, Italijanska, Holandska, Švajcarska, kancelarija Velike Britanije i Sjedinjenih država.

AS
Newsletter

Beogradska3238000Priština
Tel.(+381-38)500162Fax(+381-38)500188
kontakt: franklin.de-vrieze@omik.org

Zapažanja koja su nave-dena u ovoj novini su autorova i ne oslikavaju poglede Skupštine, misije OEBS-a na Kosovu ili org-anizacije koje su partneri u IPS.